

ВОЛКОВІЧЕР ТЕТЯНА

кандидат філологічних наук, молодший науковий співробітник відділу української та зарубіжної фольклористики Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України

VOLKOVICHER TETIANA

a Ph.D. in Philology, a junior research fellow at the NASU M. Rylskyi Institute for Art Studies, Folkloristics and Ethnology Ukrainian and Foreign Folklore Studies Department

Бібліографічний опис:

Волковічер, Т. (2019) Наукова конференція Англійського фольклористичного товариства «Фольклор і нація». *Народна творчість та етнологія*, 5 (381), 92–95.

Volkovicher, T. (2019) Scientific Conference of the Folklore Society *Folklore and the Nation. Folk Art and Ethnology*, 5(381), 92–95.

НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ АНГЛІЙСЬКОГО ФОЛЬКЛОРИСТИЧНОГО ТОВАРИСТВА «ФОЛЬКЛОР І НАЦІЯ»

Перші збирачі народних пісень передусім звертали увагу на ті, які найбільше відповідали їхнім <...> політичним інтересам...
У сучасній науці апріорне трактування предмета, тобто підтягування чи навіть підфарбовування історичних документів під певні наперед взяті схеми та концепції <...> поступово зникає.

І. Франко «Як виникають народні пісні»

29–31 березня 2019 року легендарне Англійське фольклористичне товариство (*The Folklore Society*), що бере свій початок від 1878 року та є одним з найавторитетніших світових фольклористичних центрів, проводило наукову конференцію на базі Університету Дербі (Великобританія, м. Дербі). Доповіді учасників були об'єднані тематикою «Фольклор і нація» (*Folklore and the Nation*).

Робота конференції відбувалася в межах дев'яти панелей А–І (29 березня: три панелі А, В, С; 30 березня: чотири панелі D, E, F, G; 31 березня: дві панелі H, I). Для учасників на кожен конференційний день підготували також культурну програму (екскурсія у м. Дербі, концерт тощо).

На початку заходу учасників конференції привітав проф. Кіт МакКлей (Keith McClay)

з Університету Дербі. Він передав слово голові Англійського фольклористичного товариства проф. Патріції Лайсет (Patricia Lysaght), яка виступила з годинною лекцією «Народне життя і нація: виконавець у полі для Ірландської фольклорної комісії у 1940-х і 1950-х рр.» (*Folklife and the Nation: An Artist in the Field for the Irish Folklore Commission in the 1940s and 1950s*). Такою була перша панель.

Панель B, що об'єднала навколо тематики «Народи, нації і регіони» (*Peoples, Nations and Regions*), була представлена трьома спікерами. Проф. Дермут О'Ґіолан (Diarmuid Ó Giolláin) виголосив доповідь «Населення, народ і нація у фольклористиці» (*Plebs, Populus and Nation in Folklore Studies*), проф. Девід Хопкін (David Hopkin) виступив з темою «Регіон: головна одиниця аналізу у фольклорі» (*The Region: Folklore's Dominant Unit of Analysis*), а Уіл Пулі (Will Pooley) – «Чаклунство і проблема методологічного націоналізму: Франція, 1790–1940 рр.» (*Witchcraft-Crimes and the Problem of Methodological Nationalism: France, 1790–1940*).

Наступна панель C була спеціальною. Усі троє спікерів є працівниками Центру дослідження сучасної легенди (*Centre for Contemporary Legend*). Члени дослідницької групи виступили з такими доповідями: Ендрю Робінсон (Andrew Robinson) «Фотозйомка календарної звичаєвості: збереження ідентичності в епоху змін» (*Photographic Surveys of Calendar Customs: Preserving Identity in Times of Change*), Діана А. Роджерс (Diane A. Rodgers) «І в Аркадії я є: британські народні фільми жахів і телебачення» (*Et in Arcadia ego: British Folk Horror Film and Television*), Девід Кларк (David Clarke) «Останній граф Халамшира: легенда, ландшафт та ідентичність у Південному Йоркширі» (*The Last Earl of Hallamshire: Legend, Landscape and Identity in South Yorkshire*).

Ранок другого та найбільш насиченого конференційного дня розпочався з панелі D, яку розділили на дві субпанелі. У першій (D1) із загальною темою «Предмети і симво-

ли» (*Materials and Symbols*) взяли участь такі доповідачі: Дар'я Радченко (Daria Radchenko) «“Приготуйте мені русіано”: економічні санкції, сучасний фольклор і маркетинг у Росії» («Cook me some Rusiano»: *Economic Sanctions, Newslore and Marketing in Russia*), Тетяна Волковічер (Tetiana Volkovicher) «Як українці змусили російського хлопця з балаайкою заграти на бандурі» (*How Ukrainians Made a Russian Boy with Balalaika Play Bandura*), Рой Вікері (Roy Vickery) «Конюшина, роза, будяк і нарцис (чи має тут бути цибуля порей?) – рослини як національні символи» (*Shamrock, Rose, Thistle, and Daffodil (or should it be Leek?) – Plants as National Symbols*). У субпанелі D2 «Збирачі» (*Collectors*) виступили Олена Соттілотта (Elena Sottilotta) «Фольклорист-початківець в об'єднаній Італії: фольклористичні праці Грації Деледди між острівною і національною ідентичністю» (*A Novello Folklorista in Post-Unification Italy: Grazia Deledda's Folkloric Writings Between Insular and National Identity*), Софія Лаго (Sofia Lago) «Смерть кожній історії»: фольклористи XIX ст. і привласнення народної культури в Північній Європі» («Death to Every Story»: *Nineteenth-Century Folklorists and the Appropriation of Folk Culture in Northern Europe*), Камілла Шредер (Dr Camilla Schroeder) «Націєтворення: Брати Грімм і Німеччина» (*Building a Nation: The Brothers Grimm and Germany*).

Після годинної лекції проф. Террі Ганнелл (Terry Gunnell) «Значення “Німецьких легенд” братів Грімм для подальшого збирання і творення національних фольклорних наративів у Північній Європі» (*Grimm Ripples: The Role of the Grimms' Deutsche Sagen in the Collection and Creation of National Folk Narratives in Northern Europe*), що становила панель E, відбулися щорічні збори Англійського фольклористичного товариства.

Наступні панелі F і G, як і панель D, також складалися з двох частин кожна. У субпанелі F1 «Англійський народний танець “Морріс” і сільські танці» (*Morris & Country Dance*) прозвучали доповіді: Дерек Шофілд (Derek Schofield) «Бачення англійської

ідентичності: сільські танці і батьківщина Шекспіра» (*Visions of English Identity: The Country Dance and Shakespeare-land*), Мет Саймонс (Matt Simons) «Втілення англійськості у міжвоєнному відродженню танцю Морріс» (*Embodied Englishness in the Interwar Morris Revival*), Кіт Шіптон (Keith Shipton) «Мудрість і магія у Кіплінгових історіях “про Пака”» (*Worldliness and Enchantment in Kipling's 'Puck' Stories*), а в субпанелі F2 «Міфи і практика» (*Myths and Praxis*) виступили такі доповідачі: Ендрю Фергус Уілсон (Andrew Fergus Wilson) «Міфічна етнодержавна у неофашистській уяві» (*The Mythic Ethnostate in the Neofascist Imaginary*), Бенджамін Річардс (Benjamin Richards) «Міцна основа порожнечі: баталії, міфи та привиди фашизму» (*The Stable Ground of Nothingness: Bataille, Myth and the Ghosts of Fascism*), Саймон Пул (Simon Poole) «Проект спілки письменників, націоналізм і особистий досвід» (*The Federal Writers' Project, Nationalism and the Personal Experience Narrative*). Відповідно у G1 «Англія» (*England*): Роберт МакДауел (Robert McDowall) «Англійський фольклор: які цінності він сповідує?» (*English Folklore: What Values Does it Represent?*), Еллада Тітане (Ellada Titane) «Дім без серця? Фольклор й обговорення ідентичності в ESOL класі [клас з викладанням англійської мови для іншомовних учнів]» (*A Home without a heart? Folklore and Negotiating Identity in the ESOL Classroom*), Джеремі Харте (Jeremy Harte) «Пам'ятайте Етельстана! Життя після смерті англосаксонського короля» (*Remember Athelstan! The Afterlife of an Anglo-Saxon King*); і в G2 «Релігія» (*Religion*): проф. Джеймс Г. Грейсон (James H. Grayson) «Націєтворення: конфліктні міфи, конфліктний націоналізм» (*Building the Nation: Conflicting Myths, Conflicting Nationalisms*), Розмарі Пауер (Rosemary Power) «Скорбота нації: смерть Діани в Дербіширі» (*The Nation Grieving: The Death of Diana in Derbyshire*), Донателла Лансаротта (Donatella Lanzarotta) «Згідно з *Matthew*: символічна еволюція *Legia*, від псевдокельтського походження до ймовірно

християнського теперішнього» (*According to Matthew: The Symbolic Evolution of the 'Legia', from its Pseudo-Celtic Origins to the Allegedly Christian Present*).

В останній день конференції було запропоновано дві панелі. У межах панелі H «Письменники і розвідники» (*Writers and Scouts*) прозвучали доповіді: Сільвія Сторти (Silvia Storti) «Розділ імперії: казки Енн Теккерей і падіння Британської імперії» (*An Empire Apart: Anne Thackeray's Fairy Tales and the Decline of the British Empire*), Каріна Харт (Carina Hart) «Сучасна британська маскуліність як готична казка у творі Алі Шоу “Дерева”» (*Contemporary British Masculinity as Gothic Fairy Tale in Ali Shaw's The Trees*), Кат Банністер (Cath Bannister) «Розвідування Св. Георгія: переосмислення дня Св. Георгія як актуального, великого свята розвідників в Англії» (*Scouting for St George: Re-Imagining St George's Day as a Relevant, Inclusive Celebration for Scouts in England*). Остання панель також складалася з двох частин: H «Сучасний фольклор» (*Contemporary Folklore*), де виступили: Мімі МакГанн (Mimi McGann) «Позитивна оцінка: завоювання простору у фольклорі і Бреґзит» (*The Good Mark: Claiming Space in Folklore and Brexit*), Табіта Петеркен (Tabitha Peterken) «Кривава Європа» (*Bloody Europe*), Тіна Пафітіс (Tina Paphitis) «“Nasjonalretter”: їжа і культура харчування як маркери нордичних країн» (*Nasjonalretter: Food and Foodways in Representing Nordic Nations*), та I2 «Кельтський націоналізм» (*Celtic Nationalism*): Фелікс Тейлор (Felix Taylor) «Вогняна піраміда: Артур Макен, *Tylwyth Teg* [міфічна істота в англійському фольклорі] і кельтський націоналізм у 1890-х рр.» (*The Pyramid of Fire: Arthur Machen, the Tylwyth Teg, and Celtic Nationalism in the 1890s*), Кіаран Уолш (Ciarán Walsh) «Вихід із союзу: Хеддон, самоврядування й антиімперіалістські цілі в англо-ірландському фольклорі» (*Leaving the Union: Haddon, Home Rule and Anti-Imperialist Agendas in Anglo-Irish Folklore*), Кеті Мехе (Katie Meheux) «Шотландський

народ? Антропологія, фольклор, раса і націоналізм у Шотландії в міжвоєнний період» (*A Scottish Volk? Anthropology, Folklore, Race and Nationalism in Inter-War Scotland*).

З-поміж інших учасників члени Англійського фольклористичного товариства запросили виступити спікером представника Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України – кандидата філологічних наук, молодшого наукового співробітника відділу української та зарубіжної фольклористики Тетяну Волковічер.

Анімаційна презентація доповідачки «Як українці змусили російського хлопця з балалайкою заграти на бандурі» (*How Ukrainians made Russian Boy with Balalaika Play Bandura*) була побудована на смисловій грі. Ішлося не про ворожі відносини між двома сусідніми народами – українцями та росіянами, як хибно можна припустити з назви, і не про насильне насадження чужої культури, про що також є ризик помилкових асоціацій за умови поверхового огляду представлених зображень. Презентація була присвячена глобальному аспекту – формульній синонімії, що властива всім текстам народної

культури загалом та епіграфічній вишивці зокрема. Анімації, застосовані в презентації, дозволили наочно показати спершу процес переходу друкованого шаблону у фольклорну формулу, а далі – трансформацію одного і того ж героя у різних культурах. Такий підхід остаточно розвінчує ілюзії про так звані украдені або нав'язані фольклорні герої.

Під час обговорення англійські колеги виявили непідробний інтерес як до самого явища української культури кінця XIX – першої половини XX ст., так і до здійсненого аналізу. Також Т. Волковічер продемонструвала розроблений нею Інтерактивний електронний покажчик вишитих вербально-візуальних текстів (<http://volkovicher.com>; наразі налічує 2038 одиниць специфічного матеріалу та працює на основі виявлених фольклорних формул), що здобув високу оцінку наукової спільноти.

Загалом усі представлені презентації та бурхливі дискусії, що відбувалися наприкінці кожної з панелей, засвідчили надзвичайно потужний рівень конференції, а саме місто Дербі залишило яскраві враження й бажання відвідати його знову.